DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

№ 12 | *Warszawa, dnia 5 września 1923 roku* | *Rok IV*

A. III. A. N. 1692.

137.

OKÓLNIK

W SPRAWIE PROGRAMU PRZEDMIOTÓW OBOWIĄZUJĄCYCH PRZY EGZAMINIE DYPLOMATYCZNO-KONSULARNYM.

W wykonaniu § 8 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 marca 1923 r. o służbie przygotowawczej kandydatów na stanowiska służbowe I kategorji w M. S. Z. oraz o egzaminie dyplomatyczno-konsularnym (Dz. Urz. M. S. Z. №8 z 1923 roku poz. 83) określam zakres wymagań z poszczególnych przedmiotów obowiązujących przy egzaminie dyplomatyczno-konsularnym według załączonego programu.

Minister

Warszawa, dnia 26/VIII 1923 r. (—) *M. Seyda.*

Załącznik.

PROGRAM

PRZEDMIOTÓW OBOWIĄZUJĄCYCH PRZY EGZAMINIE DYPLOMATYCZNO - KONSULARNYM.

1.

JĘZYKI.

Przy egzaminie w zakresie języków wymagana jest znajomość odnośnego języka w słowie i piśmie wraz z zarysem literatury tudzież historji kraju z językiem związanego.

2.

HISTORJA DYPLOMATYCZNA I POLITYCZNA OD R. 1715.

Układ sił mocarstw europejskich po pokoju utrechckim. Bilans rządów Ludwika XIV. Antagonizm angielsko - francuski. Monarchja Karola VI. Karol XII. Piotr Wielki i jego dzieło.

Początki Królestwa pruskiego. Fryderyk Wielki. Wojny śląskie i wojna sukcesyjna austrjacka. Przewrót aljansów europejskich. Znaczenie i skutki przewrotu. Wojna siedmioletnia.

Sprawy wschodnie i traktat w Kuczuk-Kainardżi. Pierwszy rozbiór Polski.

Wojny amerykańskie o niepodległość. Ideologja walk niepodległościowych Ameryki.

Wybuch Rewolucji francuskiej. Przyczyny wybuchu i główne fazy rewolucyjnego przewrotu. Europa wobec wybuchu Rewolucji. Odgłosy Rewolucji w Polsce. Sejm Czteroletni. Konstytucja 3 Maja. Przymierze polsko-pruskie. Wojna polsko-rosyjska 1792 r. Drugi rozbiór Polski i powstanie Kościuszkowskie. Traktat brazylejski i trzeci rozbiór Polski. Akcja niepodległościowa polska po trzecim rozbiorze w kraju i zagranicą. Początki Bonapartego. Wojny włoskie. Legjony polskie. Pokój w Campo Formio. Ekspedycja egipska. Drnga koalicja. Powrót Bonapartego i listopadowy zamach stanu. Pacyfikacja Europy w Luneville i Amiens.

Francja cesarstwem. Wznowienie wojny z Anglją i III koalicja. Adam ks. Czartoryski ministrem spr. zagr. w Rosji. Wojna z Austrją i pokój preszburski. Wojna z Prnsami i Rosją. Pokój w Tylży. Utworzenie ks. Warszawskiego. Wojna 1809 r. i pokój schönbruński. Wojna 1812 r. Kongres wiedeński. Utworzenie Królestwa Polskiego. Wolne miasto Kraków. W. Ks. Poznańskie.

Europa po kongresie wiedeńskim. Święte przymierze i reakcja Metternichowska. Liberalizm Aleksandra I. Kongresy w Akwizgranie, Karlsbadzie, Opawie, Lublanie i Weronie. Walki wolnościowe kolonji hiszpańskich w Ameryce. Wojna o niepodległość Grecji. Śmierć Aleksandra I i rządy reakcyjne Mikołaja I. Panowanie Karola X i Rewolucja lipcowa. Rewolucja belgijska. Rządy Ludwika Filipa.

Wojna polsko-rosyjska 1830/31. Dyplomacja europejska wobec sprawy polskiej. Początki i znaczenie wielkiej emigracji polskiej. Układ w Münchengraetz.

Sprawy wschodnie (1832—1841). Ekspansja kolonjalna interesów europejskich. Rok 1848. Rewolucja we Włoszech, Francji, Austrji, Węgrzech i Prusiech. Udział Polaków w ruchach rewolucyjnych Europy. Poruszenia rewolucyjne na ziemiach polskich 1833 — 48. Ich charakter polityczny i społeczny.

Zamach Ludwika Napoleona i wskrzeszenie monarchji we Francji. Wojna Krymska i Kongres paryski. Sprawa polska w okresie wojny Krymskiej. Zasada narodowości. Wojna włoska i zjednoczenie Włoch. Kwestja rzymska. Wojna sukcesyjna w Stanach Zjednoczonych i wyprawa francuska do Meksyku. Powstanie 1863 r. w Polsce. Dyplomacja europejska wobec sprawy polskiej. Początki Bismarcka i dzieło zjednoczenia Niemiec. Wojna prusko-francuska. Pokój frankfurcki i utworzenie cesarstwa niemieckiego. Austro-Węgry po 1867 r. Walki narodowościowe w Austrji. Sprawy wschodnie, wojna rosyjsko-tyrecka i kongres berliński (1878).

Trzecia republika we Francji. Anglja demokratyczna. Gladstone i kwestja irlandzka. Początki trójprzymierza i trójporozumienia. Polityka kolonjalna mocarstw europejskich. Chiny i Japonja. Wojna rosyjsko-japońska. Konferencje: Algeciras, Casablanca, Agadir. Wojna trypolitańska. Wojny bałkańskie. Sprawa polska w okresie 1863—1914.

Wielka Wojna i jej konsekwencje polityczne i ekonomiczne. Sprawy polskie podczas Wielkiej Wojny; rządy okupacyjne na ziemiach polskich. Polacy na emigracji. Wojsko polskie we Francji. Uznanie niepodległości Polski. Traktat Wersalski. Traktat o mniejszościach. Sprawy gdańskie. Plebiscyty. Sprawa litewska. Uznanie granic wschodnich.

3.

NAUKI EKONOMICZNE I SPOŁECZNE.

Współczesna produkcja społeczna. Warunki rozwoju produkcji. Poszczególne działy produkcji. Współzawodnictwo i próby uregulowania produkcji. Organizacje przedsiębiorców (syndykaty, kartele, trusty). Państwo a syndykaty i kartele.

Zadania Państwa w dziedzinie rozwoju produkcji. Polityka Państwa w odniesieniu do poszczególnych dziedzin produkcji społecznej. Polityka leśna. Polityka górnicza. Produkcja rolna i metody popierania rozwoju produkcji rolniczej. Kwestja agrarna. Reformy agrarne przeprowadzane w poszczególnych krajach (Polska, Rumunja, Niemcy, Czechy). Polityka przemysłowa. Uprzemysłowienie kraju. Materjalne popieranie rozwoju przemysłu; premja, zwrot akcyz, ulgi podatkowe, zwrot ceł, obrót uszlachetniający i reparacyjny. Opieka celna.

Obieg dóbr, wymiana, handel. Rola handlu w życiu gospodarczem. Rynek, cena, giełdy towarowe.

Wymiana międzynarodowa. Znaczenie handlu międzynarodowego. Rynek międzynarodowy, ceny światowe. Konjunktura i jej wskaźniki. Walka o rynki zbytu. Bilans handlowy i bilans płatniczy.

Pieniądz i jego funkcje. Moneta. Bimetalizm i monometalizm. Systemy monetarne w różnych krajach. Unje monetarne. Parytet monetarny. Giełdy pieniężne.

Kredyt i jego rola. Organizacja kredytu: banki i ich rodzaje. Funkcje banków. Banki i przemysł. Surogaty pieniądza: weksel, czek, banknot. Izby obrachunkowe. Banki biletowe: ich główne typy. Systemy emisji banknotów i sposoby krycia emisji.

Pieniądz papierowy. Inflacja i jej skutki. Surogaty pieniądza tworzone przez państwo. Krydyt państwowy i jego formy.

Polityka handlowa zewnętrzna i jej zadania. Metody tej polityki: cła, taryfy celne, traktaty handlowe. Tranzyt, składy wolnocłowe i tranzytowe. Wolne porty i strefy w portach. Kierunki polityki handlowej zewnętrznej w Europie od połowy wieku XIX do ostatnich czasów.

Cła i ich rodzaje. Taryfy celne: pojedyncza i podwójna. Protekcjonalizm celny po wielkiej wojnie. Nizka waluta jako konjunktura wywozowa i jako dumping; walka z nim krajów o wysokiej walucie.

Treść traktatów handlowych. Klauzula największego uprzywilejowania; jej formy i dziedziny zastosowania w traktatach handlowych. Krytyka klauzuli uprzywilejowania po wielkiej wojnie; stosunek polityki handlowej francuskiej do tej klauzuli (traktat handlowy Francji z Polską). Powojenne traktaty handlowe w przeciwstawieniu do przedwojennych.

Reglementacja handlu zewnętrznego w Europie w czasie wojny i po wojnie. Przyczyny jej i cele. Stan reglementacji w poszczególnych państwach. Metody tej reglementacji: zakazy, kontyngenty.

Polityka handlowa zewnętrzna Polski. Stopniowe przechodzenie od reglementacji do swobodnego obrotu. Stan tej reglementacji w Polsce.

Polska taryfa celna. Traktaty handlowe Polski i ich główna cecha: krótkoterminowość i brak ceł konwencyjnych. Traktat handlowy z Francją, jako odstępstwo od tych zasad.

Warunki gospodarcze, dotyczące Polski w t. zw. traktacie o mniejszościach.

Praca: rynek pracy, pośrednictwo. Płaca. Polityka płac. Emigracja i imigracja. Ochrona pracy i ubezpieczenia społeczne. Umowy międzynarodowe. Międzynarodowa organizacja pracy.

4.

I. GEOGRAFJA POWSZECHNA.

A. Geografja ogólna.

Powierzchnia lądów w km.² O krajach zamieszkałych i niezamieszkałych (anoikumene). Największe państwa w km.²

Ogólne wiadomości o klimacie i obszarach klimatycznych.

Zaludnienie kuli ziemskiej w setkach miljonów. Przyczyny niepewności cyfr dotyczących zaludnienia.

Pojęcie gęstości zaludnienia. Czynniki warunkujące gęstość. Największe skupienia na kuli ziemskiej.

Przyrost naturalny—jego wysokość w poszczególnych krajach i przyczyny wpływające na wysokość.

Rasy ludzkie, pojęcie rasy, narodu i ludu.

Języki. Statystyka języków najbardziej rozpowszechnionych. Języki znaczenia międzynarodowego. Języki obce w kościele. Alfabety.

Religje politeistyczne i monoteistyczne. Wpływ nakazów moralnych na życie codzienne. Rodzina i stanowisko kobiet w zależności od podstaw religijnych: w chrześcijaństwie, żydostwie, muzułmanizmie, buddyzmie i bramanizmie. Obojętność na cele doczesne.

Cywilizacja a kultura poszczególnych państw i narodów. Znaczenie struktury społecznej; zróżniczkowanie zajęć.

Emigracja stała i czasowa. Kraje posiadające emigrację i imigrację. Wychodźca—robotnik rolny a robotnik wykwalifikowany (zawodowiec, kupiec).

Wytwórczość rolna: pszenica, żyto, owies, jęczmień, kukurydza, ryż i proso; ziemniaki, i burak cukrowy; rośliny oleiste; wino, herbata, kawa, kakao; rośliny włókniste: len, bawełna, konopie i juta.

Znaczenie lasów i gospodarstwa leśnego.

Hodowla: bydło rogate, koń (i osioł), owca (i koza), świnia. Jedwabnik. Pszczoła. Rybołóstwo.

Wytwórczość kopalniana i hutnicza: węgiel, żelazo, mangan, miedź, cynk, ołów, złoto (i srebro), ropa naftowa, fosforyty, sól i sole potasowe.

Koleje, drogi bite, rzeki i kanały. Szlaki lotnicze.

Znaczenie morza; porty; flota handlowa.

Wielki przemysł fabryczny: mechaniczny (z elektrotechnicznym), włóknisty, chemiczny, drzewny, konfekcyjny, artystyczny.

Bilans handlu zagranicznego — handlowy a płatniczy.

Odłużenie państw i procenty od długów.

Znaczenie strategiczne granic. Pogotowie wojskowe państw.

B. Geografja szczegółowa.

Dane dotyczące najważniejszych państw na kuli ziemskiej:

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące ich obszaru i zaludnienia.

Gęstość zaludnienia. Struktura społeczna. Stosunki narodowościowe i religijne. Kultura i oświata ludności a) warstw przewodnich i b) szerokich warstw ludności.

Wytwórczość rolna, górnicza i przemysłowa.

Największe ośrodki życia państwowego oraz przemysłowego i handlowego.

Bilans handlowy. Posiadanie kapitałów (ich brak). Odłużenie państwa.

Znaczenie wojskowe.

(Do najważniejszych należą: Stany Zjednoczone, Anglja, Francja, Niemcy, Rosja, Włochy i Japonja, jednakże należy podług tego schematu, traktować w zarysie państwa pozostałe; państwa bałtyckie, Czechosłowacja, Rumunja, Węgry i Królestwo S. H. S. powinny być traktowane wyczerpująco).

II. GEOGRAFJA POLSKI.

Obszar. Postać powierzchni. Klimat. Wybrzeże morskie.

Granice (szczególnie rozpatrzeć Gdańsk, Górny Śląsk, dolinę Olzy, połączenie z Rumunją, z Litwą Kowieńską i Łotwą, ścianę wschodnią).

Ludność. Gęstość zaludnienia poszczególnych okolic. Miasto i wieś.

Podział administracyjny.

Mniejszości narodowe i wyznaniowe. Struktura społeczna narodu polskiego oraz Ukraińców, Białorusinów i Niemców. Żydzi — ich struktura społeczna, religijna, podstawa odrębności i stosunki gospodarcze.

Polska pod względem administracji religijnej. Stosunki wyznaniowe i szkolne.

Komunikacja. Dostęp do morza. Linje tranzytowe przez terytorjum Polski.

Rolnictwo. Zbiory i samowystarczalność oraz przypuszczalny wywóz płodów rolnych. Ziemniak i jego przerób. Zagadnienie cukrownictwa w Polsce. Hodowla.

Wpływ wielkiej i małej własności na wytwórczość ziarna i na hodowlę. Technika rolna, wydajność z hektara i sprawa nawozów sztucznych.

Lasy, gospodarstwo leśne, przemysł tartaczany i chemiczne zużytkowanie drzewa.

Wytwórczość kopalniana. Zagadnienia braku węgla koksującego i nadmiaru węgla suchego. Przemysł gazowniczy.

Elektryfikacja.

Przemysł fabryczny: mechaniczny, włóknisty, wielki przemysł rolny drzewny, chemiczny, cementowy, szklany, konfekcyjny i artystyczny.

Drobny przemysł w Polsce. Przemysł ludowy.

Stan rzemiosł.

Handel zagraniczny. Co Polska musi sprowadzać i skąd — co może wywozić i dokąd. Bilanse handlowe Polski od roku 1920.

III. ŻYWIOŁ POLSKI ZA GRANICĄ.

Skupienia polskie poza Państwem Polskiem. Śląsk Opolski. Przyznana Czechosłowacji część Śląska Cieszyńskiego, Spisza i Orawy. Wschodnie pogranicze Niemiec; Sławińcy na Pomorzu; Mazurzy pruscy i Warmja. Ośrodki polskie na Litwie Kowieńskiej. Inflanty. Białoruś. Ukraina.

Polacy w Westfalji, Francji, Danji. Emigracja sezonowa. Mniejsze kolonje polskie w Europie i w Rosji Azjatyckiej.

Polacy w Ameryce Północnej (Stany Zjednoczone, Kanada) i w Południowej (Brazylja, Argentyna).

Emigracja Rusinów i Żydów.

5.

PRAWO KONSTYTUCYJNE.

Pojęcie Państwa. Elementy składowe: terytorjum, ludność, zorganizowana władza, niepodległość. Prawo publiczne a prawo prywatne. Podział prawa publicznego. Stosunek prawa konstytucyjnego do prawa administracyjnego i prawa karnego z jednej strony, do prawa międzynarodowego z drugiej. Suwerenność w prawie konstytucyjnem i międzynarodowem.

Formy Państwa. Państwo zwykłe i Państwo złożone. Konfederacja Państw. Państwo Związkowe. Unja realna. Państwo „półsuwerenne“. Imperjum Brytyjskie.

Powstanie, przeobrażenia i zanik Państwa. Naród a Państwo.

Rozmaite formy wewnętrznego ustroju Państw. Demokracja, oligarchja, jednowładztwo. Republika i monarchja. Monarchja konstytucyjna reprezentacyjna jako forma pośrednia.

Ewolucja doktryn politycznych w teorji i w polityce czynnej. Spór o genezę i granice władzy zwierzchniej. Prawo odmowy posłuszeństwa. Umowa społeczna J.J. Rousseau. Deklaracja amerykańska z 1774 r. i deklaracja praw człowieka i obywatela z r. 1791. Obrona praw jednostki wobec Państwa. Sztuczne pojęcie Państwa jako organizmu. Współczesna koncepcja zadań Państwa.

Klasyczny podział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Locke i Montesquieu. Wzajemna zależność organów władzy i ich współdziałanie. Przewidywanie rewizji konstytucji.

Władza ustawodawcza, jej granice, jej organy. Jej wykonywanie przez ludność Państwa bezpośrednio. Referendum i prawo ludności do bezpośredniej inicjatywy ustawodawczej.

Typ dziś normalny wykonywania władzy ustawodawczej: Parlament. System dwuizbowy i jednoizbowy. Argumenty pro i contra.

Udział głowy Państwa w stanowieniu ustaw (Anglja, Belgja, Włochy) lub tylko w ich ogłaszaniu (Francja, Polska). Prawo veta bezwzględnego lub zawieszającego.

T. zw. Izba niższa, jej specjalne uprawnienia w rozwoju historycznym. Izba gmin. Izba Deputowanych we Francji i w innych republikach oraz w monarchjach konstytucyjnych. Izba Reprezentantów w Stanach Zjednoczonych i w innych federacjach. Sejm w dawnem prawie publicznem polskiem. Sejm Ustawodawczy. Sejm według konstytucji 17 marca 1921. Marszałek Sejmu. Regulamin Sejmu.

Prawo wyborcze czynne i bierne. Czteroprzymiotnikowe głosowanie. Wybory proporcjonalne. Udział kobiet w głosowaniu. Obowiązek głosowania.

T. zw. Izba wyższa. Izba Lordów. Storthing norweski. Senat z wyboru (np. Francja) lub z nominacji (np. Włochy). Głosy dziedziczne i wirylne. Senat w Stanach Zjednoczonych, jego specjalne uprawnienia. Analogiczna instytucja w innych państwach federalnych. Rada kantonalna szwajcarska. Rada Związkowa Rzeszy w Niemczech. Senat w dawnem prawie publicznem polskiem i według konstytucji 17 marca 1921. Marszałek Senatu. Regulamin Senatu. Prawo wyborcze do Senatu czynne i bierne.

„Przedstawicielstwo interesów". Regionalizm. Najwyższa Izba Gospodarcza według konstytucji 17 marca 1921.

Funkcjonowanie parlamentu. Nietykalność posłów i senatorów. Wolność słowa. Prawo interpelacji. Prawo ankiety. Prawo inicjatywy ustawodawczej. Znaczenie uchwalania dorocznego budżetu i zamknięcia rachunków państwowych.

Udział Parlamentu w zakresie polityki zagranicznej. Wojna i pokój. Przymierza. Traktaty.

Współczesne pojęcie mandatu ustawodawczego: reprezentowanie Narodu, nie zaś wyborców. Pojęcie mandatu w dawnem prawie polskiem. Liberum veto a konstytucja 3 maja 1791. Konfederacja i rokosz.

Władza wykonawcza, jej granice, jej organy. Głowa Państwa a rząd.

Głową Państwa. System dziedziczny. Prawo salickie. Wybór dynastji (m. in. konstytucja belgijska 1831 i konstytucja 3 maja). Walka Cesarstwa z Papiestwem w wiekach średnich. „Regnum Poloniae". Doktryna boskiego pochodzenia władzy królewskiej. Współczesne (od 1791 a zwłaszcza od 1831) pojęcie monarchy.

System obieralny bezpośrednio przez ludność (np. wybór Napoleona w r. 1848), przez specjalne kolegjum wyborcze (np. Stany Zjednoczone), przez Parlament (np. Francja, Polska). Elekcja w dawnej Polsce.

Prerogatywy głowy Państwa. Nietykalność. Nieodpowiedzialność parlamentarna. Odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu. Współudział w sporządzaniu ustaw, w ich inicjowaniu i ogłaszaniu. Prawo veta (patrz wyżej). Prawo łaski. Dowództwo sił zbrojnych. Rola reprezentanta Państwa na wewnątrz i na zewnątrz. Zawieranie i ratyfikowanie umów międzynarodowych. Powoływanie do władzy rządu w osobach ministrów i ciągłe współdziałanie z nimi w zakresie najważniejszych spraw państwowych. Stanowisko głowy Państwa w charakterze arbitra między partjami (monarchje konstytucyjne, Francja, Polska) lub w charakterze istotnego bezpośredniego szefa rządu (Stany Zjednoczone). Stosunki z Parlamentem. Król w dawnej Polsce. Konstytucja 3 maja. Kompetencja i rola Naczelnika Państwa według t. zw. „małej konstytucji" i Prezydenta Rzpltej według konstytucji 17 marca 1921.

Rząd. Powoływanie i odwoływanie ministrów. Ich kompetencje polityczne i administracyjne. Rada Ministrów. Premier. Prezes Rady Ministrów według konstytucji 17 marca 1921 r. Rządy gabinetu parlamentarnego, jego geneza w Anglji, rozwój na kontynencie. Gabinet według koncepcji amerykańskiej. Stosunki z Parlamentem.

Odpowiedzialność ministrów parlamentarna, karna i cywilna. „Impeachment". Osądzenie ministrów w kompetencji bądź Izby wyższej (Anglja, Francja) bądź Sądu Najwyższego (Belgja) bądź specjalnej instytucji (Polska). Trybunał Stanu według konstytucji 17 marca 1921, jego skład i kompetencja odnośnie do Prezydenta Rzpltej, premjera i ministrów.

Kontrola administracji publicznej. Najwyższa Izba Kontroli i zagraniczne Izby Obrachunkowe. Kontrola parlamentarna nad dochodami i wydatkami.

Podstawy konstytucyjne i kompetencja administracji publicznej. Jej odpowiedzialność i odpowiedzialność urzędników. Legalność aktów administracyjnych. Francuska Rada Stanu i nasz Najwyższy Trybunał Administracyjny. Decentralizacja i dekoncentracja.

Samorząd a autonomja. Rozwój „self government" angielskiego. Samorząd ziemski w dawnej Polsce; wpływ jego rozwoju na ustrój Rzpltej. „Samozarząd" pruski. Obecne formy samorządu w Polsce.

Pojęcie samorządu rzeczowego (wyznaniowego, narodowościowego, etc.). Ustrój wyznań i konkordat.

Autonomja Królestwa Kongresowego i Galicji, b. krajów austrjackich, Chorwacji, Finlandji, Dominion'ów angielskich, Rusi Karpackiej, Zagłębia Sary, Śląska. Zniesione odrębności b. Dzielnicy pruskiej i Kresów Wschodnich. Stosunek Gdańska do Polski przed rozbiorami i obecnie.

Majątek państwowy, rozporządzanie i zarządzanie nim oraz obciążanie go. Dług państwowy i kontrola parlamentarna nad nim.

Władza sądownicza, jej geneza, jej źródło i granice. Organizacja sądownictwa. Niezależność osobista sędziów. Sądy przysięgłych. Stosunek sądów do ustaw i kompetencje w zakresie orzekania o ich legalności, negowana przez naszą konstytucję 17 marca 1921, uznana w Stanach Zjednoczonych na rzecz Sądu Najwyższego.

Konflikty kompetencyjne między organami administracji i organami sądowniczemi. Rozstrzyganie w ręku instytucji specjalnej, mieszanej (Francja, Polska) lub najwyżej sądowniczej (Belgja).

Prawa obywatelskie w literaturze politycznej i w życiu publicznem. „Bill of rights" z r. 1689. Zdobycze rewolucji francuskiej.

Wolność osobista „Habeas Corpus Act". Zasada „neminem captivabimus" w dawnem prawie polskiem.

Równość wobec prawa. Dawne ustroje stanowe. Miasta i włościanie. Konstytucja 3 Maja. Uniwersał Połaniecki. Konstytucja Księstwa Warszawskiego. Rozwiązanie kwestji włościańskiej w w. XIX. Niewolnictwo. Abolicjonizm i rezultaty wojny secesyjnej w Ameryce Północnej.

Zagwarantowanie drogi sądowej. Nienaruszalność mieszkania i własności. Ograniczenia prawa własności ziemskiej (Polska, Łotwa, Rumunja, Finlandja). Kolonizacja na ziemiach wywłaszczonych (Prusy) i specjalne zakazy nabywania ziemi (Litwa i Ruś przed wojną).

Wolność prasy i poglądów politycznych, prawo petycji i koalicji, tajemnica korespondencji.

Wolność narodowościowa, językowa, wyznaniowa, szkolna. Specjalne gwarancje dla „mniejszości" narodowościowych, wyznaniowych, językowych lub rasowych. Traktat berliński z 1878 r. T. zw. traktaty o mniejszościach z r. 1919/20 (Polska, Czechosłowacja, Królestwo S. H. S. i Rumunja). Prawa ludności polskiej na Śląsku Opolskim i w Gdańsku.

Gwarancje wolności pojęte jako granica działalności władz państwowych.

6.

PRAWO MIĘDZYNARODOWE PRYWATNE.

I.

Wstęp. Pojęcie prawa międzynarodowego prywatnego. Porównanie z prawem międzynarodowem publicznem. Prawo międzynarodowe karne. Prawo międzydzielnicowe. Zasadnicze pojęcia.

Źródła międzynarodowego prawa prywatnego. Umowy międzynarodowe. Zwyczaj, normy prawa wewnętrznego, orzecznictwo, doktryna. Kodyfikacja haska. Traktaty Państwa Polskiego.

Znaczenie praktyczne międzynarodowego prawa prywatnego.

Stanowisko prawne cudzoziemca w Polsce. (art. 11 K. c. P. art. 33 kod. cyw. austr. art. 31 B. G. B.).

Historja teorji prawa międzynarodowago prywatnego. Prawo Rzymskie. Epoka Franków, Feodalizm. Szkoła i teorja statutów: Włochy w XIV w. (Bartolus, postglossatorowie). Francja w XVI w. (Burgundus, Rodenburgh i inni). Francja w XVIII w. (Boullenois, Bouhier i inni). Teorje niemieckie w XIX w. Teorja osobowości praw. Lex originis i wyjątki od jego zasady. Międzynarodowy porządek publiczny. Locus regit actum, autonomja woli. Lex originis a lex domicilii.

Teorje prawa międzynarodowego w Polsce. Dawna Rzeczpospolita. Wiek XIX i XX.

Pogląd ustawodawstw obowiązujących na ziemiach polskich na kwestje międzynarodowego prawa prywatnego, poprzedzony rozpoznaniem tych kwestji według dawnego prawa polskiego. Kodeks cywilny polski. Kodeks Napoleona. Kodeks cywilny austrjacki. Ustawodawstwo Kresów Wschodnich. Ustawa wprowadza do B. G. B. Ustawy proceduralne i inne. Stanowisko nowych ustaw polskich. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej — geneza, zasady.

II.

Akty stanu cywilnego. Pojęcie. Ustawodawstwo Królestwa Polskiego, Niemiec, Austrji i Rosji. Normy kolizyjne. Art. 84, 94, 121 Kod. Cyw. Kr. Pol. Praktyka austrjacka, przepisy krajowe pruskie. Przykłady kolizji i ich rozwiązania, kompetencja. Międzynarodowa wymiana aktów stanu cywilnego. Praktyka władz polskich.

Zamieszkanie. Pojęcie. Ustawodawstwo Król. Pol., Niemiec. Austrji i Rosji. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie.

Nieobecni. Pojęcie. Ustawodawstwo Król. Pol., Niemiec, Austrji i Rosji. Nowela z 27 stycznia 1922 r. Normy kolizyjne art. 9 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Projekt komisji kodyfikacyjnej.

Ograniczenia zdolności osobistej. Pojęcie zdolności. Rozmaite typy ograniczeń. Ograniczenia płynące z wieku. Małoletniość. Pojęcie małoletniości. Określenie jej w rozmaitych ustawodawstwach. Normy kolizyjne. Art. 3 par. 3 Kod. Cyw. Pol. art. 7 ust. wpr. B. G. B. par. 4 Kod. Cyw. Austr. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Zmiana obywatelstwa. Opieka Pojęcie. Związek z małoletniością. Ustawodawstwo: system romański, system germański opieki, różnice pomiędzy niemi. Ustawodawstwo Kr. Pol., Niemiec, Austrji i Rosji. Normy kolizyjne: art. 23 ust. wpr. B. G. B., par.

183 Patentu o sądow. niesporn. z 9 sierpnia 1854 r. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Różne obywatelstwa opiekuna i pupila. Opieka konsularna. Zakres działania władzy miejscowej przy urządzaniu opieki. Międzynarodowy porządek publiczny. Konwecja Haska 12 czerwca 1902 roku. Usamowolnieni. Pojęcie. Ustawodawstwa. System romański i system germański, różnice pomiędzy nimi. Ustawodawstwo Król. Polsk., Niemiec, Austrji i Rosji. System angielski. Normy kolizyjne. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Pozbawienie własnej woli. Pojęcie. Ustawodawstwo Kr. Pol., Niemiec, Austrji i Rosji. Przykłady kolizji. Opieka konsularna. Zakres działania prawa terytorjalnego. Międzynarodowy porządek publiczny. Konwencja Haska 17 lipca 1905 roku. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej. Ograniczenia z tytułu wyroków karnych. Pojęcie. Kodeks karny rosyjski. Śmierć cywilna art. 25 i 27 dawnego Kod. Kar. Ros. Skutki wyroku karnego zagranicznego. Par. 37 Kod. Kar. Niem., art. 12 Kod. Kar. Ros. Przykłady kolizji. Inne ograniczenia zdolności. Przekonania polityczne, rasa, wyznanie, zawód. Ocena tych ograniczeń.

Prawo małżeńskie. Warunki wewnętrzne, oraz forma. Zdolność do zawarcia małżeństwa. Ustawodawstwo. Pogląd na małżeństwo. Prawa o małżeństwie 1836 r., Kodeksu cywilnego austrjackiego, Kodeksu cywilnego niemieckiego i T. X, cz. 1 zb. pr. ros. Przeszkody do małżeństwa. Normy kolizyjne. Art. 13 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Konwencja Haska 12 czerwca 1902 r. Warunki zewnętrzne (forma) małżeństwa. Cel formalności. Pojęcie ich. Zapowiedzi, ślub. Różnica pomiędzy prawodawstwem Kr. Pol., Austrji i Niemiec. Ślub religijny i cywilny. Małżeństwo solo consensu. Normy kolizyjne. Art. 13 ust. 3 ust. wpr. B.G.B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Zagraniczne śluby cywilne według ustawodawstwa polskiego. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Konwencja Haska 12 czerwca 1902 r. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej.

Skutki małżeństwa w stosunkach osobistych pomiędzy małżonkami i w stosunku do dzieci. Pojęcie. Prawa męża. Ograniczenie żony. Art. 214 pr. o małż., art. 182—1134 K. C. P. Nowela z dn. 1 lipca 1921 roku. Obowiązek wychowania i utrzymania dzieci. Alimenty. Ine prawodawstwa. System angielski Common Law. Normy kolizyjne. Art. 14 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Różnice w obywatelstwie pomiędzy mężem i żoną. Kolizje. Konwencja Haska z 17 lipca 1905 r. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej.

Skutki małżeństwa w stosunkach majątkowych pomiędzy małżonkami. Pojęcie umowy przedślubnej. Ustawodawstwo. Systemy majątkowe według prawa Król. Pol., Niemiec, Austrji i Rosji. Nowele z dn. 1 lipca 1921 r. Zasada niezmienności umów małżeńskich. Zasada swobody wyboru umowy. Rząd legalny. Forma. Normy kolizyjne: Art. 15 i 16 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji przy istnieniu umowy

i w razie niezawarcia tejże. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Konwencja Haska 17 lipca 1905 roku.

Nieważność, separacja, rozwód. Pojęcie. Różnica. Nieważność a przeszkody do zawarcia małżeństwa. Porównanie. Matrimonium putativum. Ustawodawstwo Król. Polsk., Niemiec, Austrji i Rosji, co do separacji i rozwodu. Inne prawodawstwa. Normy kolizyjne: ust. wpr. B.G.B. Art. 17. Przykłady kolizji. Forum sądowe i sprawa kompetencji. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Konwencja Haska 1902 r. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej.

Stosunki między rodzicami a dziećmi. Pojęcie. Dzieci prawe. Ustawodawstwo Król. Polsk., Niemiec, Austrji i Rosji. Zaprzeczenie prawości rodu. Normy kolizyjne. Art. 18 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Kwestja kompetencji sądów. Dzieci naturalne. Ustawodawstwo Król. Polsk., Niemiec, Austrji i Rosji. Stosunek do ojca, stosunek do matki. Uznanie przymusowe i dobrowolne. Normy kolizyjne. Art. 21 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Uprawnienie (legitymacja) dzieci naturalnych. Ustawodawstwo Król. Polsk., Niemiec, Austrji i Rosji. Legitimatio per subsequens matrimonium i legitimatio per rescriptum principis. Normy kolizyjne. Art. 22 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Przysposobienie (adopcja). Ogólna charakterystyka pojęcia i kolizji. Władza rodzicielska. Pojęcie. Władza co do osoby i co do majątku. Ustawodawstwo Król. Polsk., Niemiec, Austrji i Rosji. Normy kolizyjne. Art. 19 i 20 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Różnica narodowości rodziców i dzieci. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej.

Prawo rzeczowe. Pojęcie. Ustawodawstwo Królestwa Polskiego. Podział rzeczy na ruchomości i nieruchomości. Własność. Sposoby jej nabycia. Służebności. Przywileje i hipoteki. Najważniejsze różnice w prawie niemieckiem i austrjackiem w porównaniu z prawem francuskiem—przykłady. Normy kolizyjne. Art. 3 Par. 2 Kod. Cyw. Pol. Par. 300 Kod. Cyw. Austr. Teorje: teorja statutów, teorja absolutnego stosowania lex rei sitae, teorja personnalité du droit. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie w zakresie własności służebności, przywilejów i hipotek. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej.

Zobowiązania. Pojęcie. Charakterystyka międzynarodowego prawa zobowiązań. Ustawodawstwo Król. Polskiego. Podział zobowiązań. Umowy. Normy kolizyjne. Par. 35—37 Kod. Cyw. w Austr. Wola stron. Teorja co do rozwiązywania kolizji. Lex loci contractus, lex loci solutionis, lex rei sitae, lex originis dłużnika itp. Wspólna lub różna narodowość stron. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Akty sporządzane zagranicą. Legalizacja. Exequatur. Zobowiązania ex lege, jako umowy. Występki i jako występki. Pojęcie według ustawodawstwa Król. Polsk. Normy kolizyjne

Art. 12 ust. wpr. B. G. B. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Nabywanie i przekazywanie zobowiązań. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej.

Prawo spadkowe. Pojęcie ogólne w zastosowanin do prawa międzynarodowego. Teorja statutów. Prytyka jej. Jednolitość masy spadkowej. Lex originis. Projekt Konwencji Haskiej r. 1904. Spadek beztestamentowy. Ustawodawstwo Król. Polskiego, Niemiec, Austrji i Rosji. Normy kolizyjne. Art. 2 Par. 2 K. C. P. Art. 24, 25 i 26 ust. wpr. B. G. B. Patent austr. z dn. 9 sierpnia 1854 roku. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Otwarcie spadku. Porządek dziedziczenia. Przyjęcie i zrzeczenie się spadku. Skutki. Spadek bezdziedziczny i spadek wakujący. Udział konsulów przy likwidacji spadków. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Spadek testamentowy. Ustawodawstwo Król. Polskiego, Niemiec, Austrji i Rosji. Część obowiązkowa i część rozporządzalna. Rodzaje testamentów. Normy kolizyjne. Przykłady kolizji i ich rozwiązanie. Zasady locus regit actum. Zakres działania międzynarodowego porządku publicznego. Kompetencja konsulów. Działy spadkowe. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej.

Najważniejsze pojęcia z zakresu międzynarodowego prawa handlowego. Handlujący. Spółki. Weksle. Regulamin haski. Upadłości.

Najważniejsze pojęcia z zakresu międzynarodowego prawo procesowe. Kompetencja. Pomoc prawna. Wykonalność wyroków. Znaczenie międzynarodowe dokumentów.

7.

PRAWO MIĘDZYNARODOWE PUBLICZNE.

Istota prawa międzynarodowego; jego stanowisko w stosunku do innych nauk prawnych. Organizacja p. m.: działalność ustawodawcza; próby kodyfikacji; konwencje prawotwórcze (przykłady); działalność sądowa; działalność wykonawcza; sankcje w pr. m.; analiza odnośnych postanowień Traktatu Wersalskiego. Źródła pr. m. Społeczność międzynarodowa; jej ewolucja i skład obecny. Wielkie mocarstwa; Mocarstwa Sprzymierzone i Stowarzyszone; Rada Najwyższa i Konferencja Ambasadorów. Koncert europejski, jego rozwój. Teorja równowagi europejskiej. Liga Narodów; jej precedensy, historja powstania, analiza Paktu; działalność dotychczasowa Ligi. Konstrukcja prawna Ligi (krytyka różnych teorji).

Prawo międzynarodowe amerykańskie; doktryna Monroëgo; Kongres Panamski (1826) i rola Bolivara; Nota Olney'a (1895) i Orędzie Roosevelta; stosunek St. Zj. A. P. do Kuby, Republiki Panamskiej (traktaty Clayton-Bulwer, Hay-Pauncefote i Herran-Hay), do San-Domingo i Haiti (traktat w Port-au-Prince z 1915). Panamerykanizm: konferencje w Waszyngtonie, Mexico, Rio i Buenos-Aires; Biuro międzynarodowe republik amerykańskich w Waszyngtonie i unja panamerykańska.

Granice zastosowania p. m. Stan wyższej konieczności.

Szkoły prawa międzynarodowego i rys historyczny jego rozwoju aż do czasów ostatnich.

Państwo jako podmiot pr. m. Teorja suwerenności. Powstawanie państw nowych ze szczególnem uwzględnieniem restytucji państwa polskiego. Zasada ciągłości państw.

Podział państw. Związki państwowe. Przyjazne porozumienia i przymierza; analiza „entente cordiale", trójprzymierza (tekst kompletny umów), układów politycznych Polski z Rumunją i Francją.

Instytucje międzynarodowe: komisje nawigacyjne, sanitarne, finansowe; związki celne; międzynarodowy związek pocztowy, telegraficzny, radjotelegraficzny; związki komunikacyjne: konwencje kolejowe, automobilowa, lotnicza, międzynarodowa organizacja tranzytu i komunikacji, związki ochrony własności przemysłowej, literackiej i artystycznej; unje monetarne; konwencja metryczna; unja geodezyjna; chłodnictwo; międzynarodowy instytut rolniczy; związek cukrowy; związki dla ochrony zwierząt i roślin; związki do zwalczania handlu żywym towarem, niewolnikami; wydawnictwa pornograficzne; międzynarodowa organizacja pracy: uchwały Konferencji Waszyngtońskiej, Genewskiej i Genueńskiej; praca nocna kobiet i dzieci; ograniczenia przy wyrobie fosforu; zwalczanie handlu opium, morfiną i kokainą; statystyka handlowa międzynarodowa; opieka nad dzieckiem; publikacja taryf celnych. (Należy znać datę i treść odnośnych konwencji oraz przystąpienie do nich Polski).

Protektorat międzynarodowy i administracyjny; stosunek wasalny; mandaty. Przykłady z historji ze szczególnem uwzględnieniem Statutu Wolnego Miasta Krakowa i W. M. Gdańska.

Unja osobista i realna, przykłady ze szczególnem uwzględnieniem stosunku Polski do Litwy, Austrji do Węgier oraz Islandji do Danji.

Konfederacja; przykłady z historji.

Federacja; rodzaje i przykłady z historji.

Prawa zasadnicze państw.

Ograniczenia udzielności.

Organy państwa z punktu widzenia stosunków międzynarodowych: Zwierzchnik państwa i jego prerogatywy. Minister spraw zagranicznych. Dyplomacja: podział na klasy i rangi (historja i stan obecny); przywileje (nietykalność, eksterytorjalność); mianowanie i odwołanie. Konsulowie. Historja i teorja kapitulacji. Okręty państwowe i oddziały wojskowe na obcem terytorjum; różnica z okupacją wojenną.

Terytorjum państwowe. Kondominium; okupacja administracyjna (Gdańsk, Kłajpeda, Sarra; komisje międzysojusznicze, ich charakter prawny zwłaszcza na Śląsku). Dzierżawa wieczysta. Granice. Wody terytorjalne (historja i teorja); rzeki międzynarodowe i kanały: statut obecny Dunaju, Odry, Elby i Renu; Konferencja Barcelońska i odnośne postanowienia Traktatu Wersalskiego. Kanał Kiloński, Bosfor i Dardanele; Kanał Suezki i Panamski.

Morze pełne; zasada wolności mórz. Kable podmorskie.

Sposoby nabycia terytorjum. Podbój i cesja. Zagadnienie dziedziczenia w pr. m.; krytyka najważniejszych teorji.

Poddaństwo, opcja, plebiscyt, naturalizacja (ze szczególnem uwzględnieniem przepisów traktatów: wersalskiego, St.-Germain, ryskiego i o mniejszościach).

Położenie prawne Stolicy Apostolskiej po r. 1870. Włoska ustawa gwarancyjna; konkordaty: treść i teorja.

Zobowiązania międzynarodowe: sposoby rokowań międzynarodowych. Korespondencja dyplomatyczna (rodzaje pism dyplomatycznych), kongresy i konferencje (pełnomocnicy i delegacje, rodzaje pełnomocnictw). Różne rodzaje umów międzynarodowych: układ, modus vivendi, arrangement, protokół, deklaracja, wymiana not, konwencje i traktaty; konstrukcja prawna traktatu; jego budowa, stosunek do władzy ustawodawczej i wykonawczej, zatwierdzenie i ratyfikacja (systemy stosowane w różnych krajach ze szczególnem uwzględnieniem prawodawstwa konstytucyjnego polskiego). Konwencje otwarte i zamknięte; akces. Gwarancje traktatowe. Czas trwania traktatu. Clausula rebus sic stantibus. Wypowiedzenie umowy. Rodzaje traktatów i ich klasyfikacja. Stan umowny Państwa Polskiego (daty zawarcia i treść najważniejszych umów). Traktaty handlowe ze szczególnem uwzględnieniem zawartych przez Polskę; klauzula najwyższego uprzywilejowania, zwykła i amerykańska; wzajemność. Konwencje konsularne. Konwencje ekstradycyjne i o pomocy sądowej, z uwzględnieniem konwencji haskich.

Spory międzynarodowe.

Pokojowe załatwienie sporów międzynarodowych.

Teorja neutralności podczas wojny lądowej i morskiej. Neutralizacja wieczysta. Przykłady państw zneutralizowanych i treść odnośnych aktów międzynarodowych.

Unietykalnienie. Różnica z neutralnością i neutralizacją; przykłady; objawy pokrewne. Statut Wysp Alandzkich.

Międzynarodowe Komisje śledcze.

Dobre usługi i Medjacje.

Sąd Rozjemczy: rodzaje i przykłady. Traktaty Bryan'a. Umowa kompromisowa. Obligatorjum.

Stały Sąd Rozjemczy w Hadze.

Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej.

Ich Statuty i Regulaminy. Procedura. Pacigerat w Pakcie Ligi Narodów.

Retorsja.

Represalje Pokojowe; teorja i podział.

Blokada Pokojowa; różnica z blokadą wojenną.

Interwencja dyplomatyczna i zbrojna. Przykłady: Protokół z 15/XI 1818 i rządy Pentarchji; interwencja na kongresach w Opawie, Lublanie, i Weronie, teorje francuskie i angielskie; interwencje mocarstw w sprawach wschodnich. Interwencja w sprawach finansowych: doktryna Calvo i Drago; stosunek ich do doktryny Monroë'go. Bojkoty ekonomiczne. Ochrona mniejszości narodowych.

Teorje współczesne wojen. Przeciwieństwo doktryn kontynentalnych i angielskich.

Wojna lądowa i morska.

Źródła prawa wojennego.

Dokładna analiza konwencji haskich z r. 1899 i 1907.

Wypowiedzenie wojny i jego skutki prawne.

Siła zbrojna. Sposoby szkodzenia nieprzyjacielowi.

O szpiegach. Glejty, salw gwardje, parlamentarze. Rozejm i zawieszenie broni. Kapitulacje wojskowe i inne umowy kartelowe. Jeńcy wojenni. Okupacja wojenna, kontrybucje i rekwizycje.

Analiza Konwencji Genewskiej z r. 1906.

Wojna morska. Czem się różni od wojny lądowej pod względem prawnym.

Prawo kaperskie: rozwój historyczny i stan obecny. Deklaracja Paryska z 1856 i Londyńska z 1909. Korsarstwo i krążowniki pomocnicze. Miny podwodne i torpedy. Położenie prawne łodzi podwodnych.

Zastosowanie Konwencji Genewskiej do wojny morskiej.

Blokada wojenne: różne teorje; warunki; zasada ciągłości podróży; zasada z r. 1756; kontrabanda wojenna i jej rodzaje. Transporty zakazane.

Sankcja za przerwanie blokady i przewóz kontrabandy; prawo rewizji; zatopienie okrętów; okup; odbicie zdobyczy.

Trybunały kaperskie i procedura.

Koniec wojny. Preliminarja i traktat pokoju. Budowa, treść, miejsce i data zawarcia głównych traktatów pokoju, które zakończyły wojnę światową.

8.

TEORJA I PRAKTYKA KONSULARNA.

I. Początki i historyczny rozwój konsulatów: a) w starożytności b) w wiekach średnich, c) w krajach kapitulacyjnych, d) w czasach nowożytnych.

II. Organizacja polskiej służby zagranicznej: a) podział atrybucji Ministerstwa Spraw Zagranicznych, b) urzędy dyplomatyczne i ich stosunek do konsulatów, c) konsulaty, ich początki i stan obecny, d) attachés wojskowi, radcy handlowi i emigracyjni.

III. Ordynacja konsularna.

IV. Instrukcja konsularna.

V. Konwencje konsularne. Traktat wersalski i traktaty następne z punktu widzenia służby konsularnej.

VI. Ustawa o państwowej służbie cywilnej z 17. II. 1922.

VII. Ustawa o organizacji władz dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem z 17. II. 1922.

VIII. Ustawa emerytalna.

IX. Prawa i przywileje konsulów w Polsce i zagranicą.

X. Organizacja polskich konsulatów: a) konsulowie etatowi i honorowi, b) agenci konsularni, c) mianowanie i instalacja konsulów, d) zmiana kierownictwa w konsulacie, e) służba kancelaryjna, f) rachunkowość.

XI. Obowiązki i atrybucje konsulów:

a) działalność w zakresie handlowo-ekonomicznym: 1) sprawozdania, 2) informacje, 3) interwencje.

b) działalność w zakresie administracyjnym: 1) ogólno-sprawozdawcza, 2) matrykuły konsularne i ustawa o obywatelstwie z 20.I.1920; dodatkowe rozporządzenia, 3) kompetencje paszportowe i wizowe, 4) kompetencje wojskowe i poborowe, 5) kompetencje policyjno-emigracyjne, 6) kompetencje sanitarne, 7) kompetencje obyczajowe, 8) kompetencje zapomogowe i opieki kulturalnej.

c) działalność prawno-konsularna: 1) prawno-cywilna i jej rodzaje 2) prawno-karna.

d) działalność notarjalna: 1) historyczny rozwój notarjatu, 2) akta notarjalne i postępowanie, 3) rejestra, kancelarja.

e) funkcje urzędnika stanu cywilnego.

XII. Kapitulacje: a) sądy konsularne w Turcji, b) organizacja kapitulacyjna w Chinach, c) trybunały mięszane w Egipcie.

XIII. Taryfa i opłaty konsularne.

XIV. Depozyty i przekazy konsularne.

XV. Żegluga i kompetencje konsularne wobec marynarki handlowej: 1) ustawodawstwo polskie dotyczące statków polskich, 2) kodeks handlowy Rzeszy Niemieckiej, Ks. IV. Handel morski, 3) ingerencja konsulów w stosunku do załogi statku i do armatora.

XVI. Ustawodawstwo konsularne zagranicą: 1) podstawy, 2) działalność sprawozdawcza, 3) reformy i nowoczesne tendencje.

138.

A. III. A. N. 1789.

O K Ó L N I K

W SPRAWIE TERMINÓW EGZAMINU WSTĘPNEGO TUDZIEŻ DYPLOMATYCZNO-KONSULARNEGO.

W wykonaniu § 12 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 marca 1923 r. o służbie przygotowawczej kandydatów na stanowiska służbowe I kategorji w M. S. Z, oraz o egzaminie dyplomatyczno-konsularnym (Dz. Urz. M. S. Z. № 8 z 1923 r. poz. 83) oznaczam termin egzaminu wstępnego na dzień 15 listopada 1923 roku, zaś termin egzaminu dyplomatyczno-konsularnego na dzień 1 grudnia 1923 roku.

Wykonanie powyższego zarządzenia powierzam P. Przewodniczącemu Komisji egzaminacyjnej.

Minister

Warszawa, dn. 23/VIII 1923 r. *(—) M. Seyda.*

139.

A. III. A. N. 1790.

O K Ó L N I K

W SPRAWIE EGZAMINU WSTĘPNEGO.

W wykonaniu Okólnika P. Ministra A. III. A. N. 1789 z d. 23 VIII b.r. zarządzam co następuje:

Dnia 15. XI. 1923 r. obowiązani są przystąpić do egzaminu wstępnego, uprawniającego do służby przygotowawczej w M. S. Z.

1. wszyscy kandydaci na stanowiska służbowe I kategorji, przyjęci na służbę próbną w M. S. Z. od dnia 1. VII. 1923 r.
2. kandydaci ubiegający się o dopuszczenie do służby przygotowawczej w M. S. Z., o ile, uczyniwszy zadość wymaganiom przewidzianym w § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 7. III. 1923 roku (Dz. Urz. M. S. Z. r. 1923, № 8, poz. 83 i № 11 poz. 135), otrzymali odpowiednie wezwanie z Wydziału Osobowego M. S. Z.

Kandydaci, obowiązani do przystąpienia do egzaminu wstępnego, winni zawiadomić o tem Wydział Osobowy najpóźniej do dn. 1 listopada.

Egzamin pisemny odbędzie się dnia 15. XI. rano o godzinie 10-ej w gmachu M. S. Z. w t. zw. sali zielonej. Następnego zaś dnia t. j. 16. XI. rozpocznie się przed Komisją egzaminacyjną egzamin ustny.

Za Ministra

(—) *Bertoni*

Dyrektor Departamentu Administracyjnego
Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej.

Warszawa, dn. 29/VIII 1923 r.

140.

K. II-a. 22344.

O K Ó L N I K

W SPRAWIE PRZEKAZYWANIA RUCHOMOŚCI SPADKOWYCH.

Zdarzają się wypadki, że Konsulaty, realizując spadki po obywatelach polskich zmarłych zagranicą, przekazują do Ministerstwa Spraw Zagranicznych przez kurjerów dyplomatycznych lub firmy ekspedycyjne różnego rodzaju rzeczy o małej często wartości, przeznaczone dla spadkobierców w kraju.

W związku z tem Ministerstwo Spraw Zagranicznych zwraca uwagę, że nie jest wskazane kierowanie wspomnianych rzeczy do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, że należy je natomiast po porozumieniu się ze spadkobiercami spieniężać w drodze publicznej licytacji zgodnie z prawem miejscowem, względnie w razie nie uzyskania na to zgody spadkobierców, przekazywać bezpośrednio spadkobiercom na ich koszt i ryzyko lub też, w wypadkach zamieszkiwania spadkobierców na terenach b. zaboru austryjackiego i niemieckiego, na rzecz masy spadkowej do odnośnego Sądu

spadkowego. Przekazując rzeczy bezpośrednio spadkobiercom, wykaz przesłanych rzeczy z podaniem ich wartości należy nadsyłać do Ministerstwa Spraw Zagranicznych dla użytku władz skarbowych.

Jedynie kwoty pieniężne, dokumenty, walory, przedmioty drogocenne i t. p. należy przesyłać za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych w sposób ustalony.

Za Ministra
(—) *W. Babiński*
Wice-Dyrektor Departamentu

Warszawa, dnia 13/VIII 1923 r.

141.

K. III-c. 8335.

O K Ó L N I K

W SPRAWIE REGULOWANIA OBROTU DEWIZAMI I WALUTAMI ZAGRANICZMEMI ORAZ OBROTU PIENIĘŻNEGO ZAGRANICĄ.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych zwraca uwagę wszystkich podległych M. S. Z. Urzędów zagranicznych na Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 27 lipca 1923 r. w przedmiocie regulowania obrotu dewizami i walutami zagranicznemi oraz obrotu pieniężnego z zagranicą (Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej № 74 ex 1923 r.) w szczególności na § 9 wspomnianego rozporządzenia co do wydawania poświadczeń przez Konsulaty co do faktu oraz czasu pobytu patenta zagranicą. Podając powyższe do wiadomości, Ministerstwo Spraw Zagranicznych zaznacza, że wspomniane w § 9 wyżej wymienionego rozporządzenia zaświadczenia winne być wydawane przez Konsulaty osobom zgłaszającym się za opłatą konsularną w myśl § 47 O. T. K.

Za Ministra
(—) *W. Babiński*
Wice-Dyrektor Departamentu.

Warszawa, dn. 8/VIII 1923 r.

142.

K. III-c. 7168.

O K Ó L N I K

W SPRAWIE PODJĘCIA POCZTOWEGO RUCHU PRZEKAZOWEGO ZE STANAMI ZJEDNOCZONYMI AMERYKI PÓŁNOCNEJ.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych zawiadamia, że w myśl zawartej umowy przez Ministerstwo Poczt i Telegrafów z Zarządem Pocztowym Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej z dniem 4 września r. b. wprowadza się stały ruch przekazowy między Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej. W myśl wspomnianej umowy mogą być przesyłane kwoty od 1 do 100 dolarów. Nadsyłane do Polski przekazy będą przeli-

czone na marki polskie według kursu giełdowego w dniu nadejścia przekazu i wypłacane adresatom w markach polskich.

W celu zabezpieczenia przesyłanych kwot przed ewentualnemi stratami wskutek wahań walutowych Zarząd Pocztowy będzie pobierał z nadesłanej kwoty należytość asekuracyjną, która w każdym razie będzie niższą od opłat pobieranych przez banki za przekazy czekowe.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych poleca wszystkim podległym mu urzędom w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, by przez umieszczenie stosownych odezw w miejscowych pismach polskich i krajowych podały powyższe do wiadomości wychodźców z zaleceniem posługiwania się przekazami, nie zaś przesyłania drobnych kwot w listach zwyczajnych, które często trafiają do rąk niepowołanych i nie dochodzą adresatów, — ustalenie zaś winnych i wykrycie sprawców nadużycia w wypadkach zaginięcia kwot przesyłanych listem zwykłym jest bardzo utrudnione.

Za Ministra
(—) *W. Babiński*
Wice-Dyrektor Departamentu.

Warszawa, dnia 29/VIII 1923 r.

143.

A.III.A.N.1832.

OKÓLNIK

W SPRAWIE NABYWANIA KSIĄŻEK, CZASOPISM I T. P. DLA URZĘDÓW ZAGRANICZNYCH.

Na żądanie Ministerstwa Skarbu znosi się okólnik w przedmiocie nabywania książek przez placówki z dn. 15. XII. 21 r. (Dz. Urz. M. S. Z. № 1 z 1922 r. poz. 3) i poleca się, aby te nieliczne placówki zagraniczne, które ulokowały na rachunkach bieżących pewne kwoty w Polskim Banku Przemysłowym, rachunki te natychmiast zlikwidowały.

Z uwagi jednak na to, że placówki nabywając książki, czasopisma i t. p. wydawnictwa krajowe, muszą rachunki natychmiast regulować, zostanie utworzony dla każdej placówki w Kasie depozytowej Departamentu Konsularnego rachunek bieżący z funduszów bądź nadesłanych naprzód, bądź też zarezerwowanych na ten cel z budżetów ogólnych i przelanych do Kasy depozytowej Departamentu Konsularnego. Zakupy książek, czasopism i t. p. wydawnictw krajowych uskuteczniać będzie dla urzędów zagranicznych podległych Ministerstwu Spraw Zagranicznych — Bibljoteka M. S. Z., o ile zaś chodzi o wydawnictwa propagandowe — Wydział Prasowy M. S. Z. Rachunki, przedkładane do wypłaty, regulować będzie kasa Departamentu Konsularnego, przyczem muszą one być kontrsygnowane przez Bibljotekę lub Wydział Prasowy.

Wyjątek stanowią książki i wydawnictwa dla celów kulturalno oświatowych, które w swoim zakresie działania będzie i nadal kupował bezpośrednio referat opieki kulturalnej Departamentu Konsularnego.

Podając powyższe do wiadomości, polecam, by przy przesyłaniu odpowiednich kwot do kasy depozytowej Departamentu Konsularnego, względnie przy przelewaniu pewnych rezerw z funduszów budżetowych Placówek zaznaczono wyraźnie, iż pieniądze te są przeznaczone na zakup książek, czasopism i t. p.

Okólnik niniejszy rozciąga się także na wszelkie zakupy materjałów piśmiennych, ksiąg kancelaryjnych i t. p. uskuteczniane przez Oddział gospodarczy M. S. Z. w myśl okólnika z dnia 12 stycznia r. b. (Dz. Urz. M. S. Z. № 1 z 1923 r. poz. 12).

Za Ministra

(—) *Zieliński*

Warszawa, dnia 30/VIII 1923 r. Wice-Dyrektor Departamentu

144.

A. III. A. N. 1832.

OKÓLNIK

W SPRAWIE NABYWANIA WYDAWNICTW ZAGRANICZNYCH PRZEZ URZĘDY PODLEGŁE M. S. Z.

Ponieważ nabywanie książek i czasopism zagranicznych wprost u wydawców wypada o wiele taniej aniżeli nabywanie ich za pośrednictwem księgarń krajowych, M. S. Z. komunikuje, iż odnośne urzędy zagraniczne mogą uskuteczniać takie zakupy dla Centrali M. S. Z. i innych władz krajowych na rachunek przechodni, a zamawiający wyrównywać będą należytość w walucie, w której wydatek uskuteczniono.

Za Ministra

(—) *Zieliński*

Warszawa, dnia 30/VIII 1923 r. Wice-Dyrektor Departamentu

145.

ROZPORZĄDZENIE

RADY MINISTRÓW Z DNIA 23 LIPCA 1923 R. W SPRAWIE OPŁATY CZYNSZU ZA MIESZKANIA OTRZYMYWANE W NATURZE PRZEZ URZĘDNIKÓW I NIŻSZYCH FUNKCJONARJUSZÓW MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH.

(Dziennik Ustaw R. P. № 79 poz. 622).

Na zasadzie art. 6 i 24 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. o uposażeniu urzędników i niższych funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. № 65 poz. 429) zarządza się, co następuje:

§ 1. Każdy urzędnik lub niższy funkcjonarjusz podległego Ministerstwu Spraw Zagranicznych urzędu zagranicznego, otrzymujący mieszkanie w lokalu przeznaczonym na biura i potrzeby urzędu, a najmowanym na koszt Państwa lub stanowiącym własność Państwa, winien opłacać odpowiedni czynsz za lokal, z którego korzysta.

§ 2. Wysokość opłaty za część lokalu oddaną na mieszkanie winna być ustalona w taki sposób, że przedewszystkiem oblicza się w metrach kwadratowych przestrzeń całego lokalu (z wyjątkiem przedpokoi, korytarzy, łazienek, schowanek, miejsc ustępowych) i cenę wynajmu jednego metra kwadratowego, następnie sumę metrów kwadratowych przestrzeni, zajętej na lokale urzędowe, mnoży się przez cenę jednego metra kwadratowego, dodaje się 20% tej kwoty i otrzymaną sumę odejmuje się od sumy, stanowiącej cenę najmu całego lokalu. Pozostała różnica określa wysokość czynszu, który winni opłacać urzędnicy i niżsi funkcjonarjusze za zajmowane mieszkanie.

§ 3. Wysokość czynszu za mieszkanie wyznaczone w lokalu, stanowiącym własność Państwa, winna być obliczona zgodnie z § 2 na podstawie przeciętnych cen najmu lokalów na miejscu.

§ 4. Za lokal urzędowy uważa się:

a) lokale zajęte przez biuro urzędu,
b) gabinet kierownika urzędu,
c) dwa pokoje o charakterze reprezentacyjnym i
d) pokój stołowy.

Minister Spraw Zagranicznych może w razie potrzeby zezwolić na zaliczenie większej ilości pokoi do lokalu urzędowego.

§ 5. Ustalenie opłat przypadających od urzędników i funkcjonarjuszów za korzystanie z lokalów, wynajmowanych na koszt Państwa lub stanowiących własność Państwa, winno być dokonane protokularnie przez 2 urzędników danego urzędu.

§ 6. Czynsz za lokale winni urzędnicy wpłacać z góry do kasy urzędu w terminach miesięcznych.

§ 7. Udział w opłacaniu kosztów opału i oświetlenia części lokalu, oddanej do prywatnego użytku urzędnika, oblicza się na podstawie stosunku zajmowanej przezeń przestrzeni do całości lokalu.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów
Witos
Minister Skarbu
H. Linde

146.

ROZPORZĄDZENIE

RADY MINISTRÓW Z DNIA 23 LIPCA 1923 R. W SPRAWIE PODWYŻSZENIA DJET DO WĘGIER.

(Dziennik Ustaw R. P. № 76 poz. 600).

Na zasadzie postanowień o normowaniu poborów niestałych i ubocznych, zawartych w ustawach z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 65, poz. 429, 431 i 436) i w ustawie z dnia 31 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. № 28, poz. 226) zarządza się co następuje:

§ 1. Stawki djet ustalone dla funkcjonarjuszów państwowych odbywających podróże służbowe do Węgier w § 1 w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 46, poz. 312) podwyższa się do następującej wysokości:

Stopień służbowy:	Franków francuskich dziennie:
I i II	105
III i IV	90
V	75
VI	60
VII	54
VIII	45
IX i X	36
XI i XII	30

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 czerwca 1923 r.

Prezes Rady Ministrów:

Witos

Minister Skarbu:

H. Linde.

147.

A. I. 5777.

RUCH SŁUŻBOWY

ZA SIERPIEŃ 1923 R. W CENTRALI M. S. Z. I NA URZĘDACH PODLEGŁYCH.

MIANOWANI:

Skirmunt Konstanty — Poseł Nadzwyczajny i Minister Pełnomocny I klasy R. P. w Londynie — stałym Delegatem Pełnomocnym Rządu Polskiego w Lidze Narodów, z pozostawieniem na dotychczasowem stanowisku Posła R. P. przy Rządzie Królewsko-Brytyjskim — z dniem 11. VII. 1923 r.

Modzelewski Jan — Poseł Nadzwyczajny i Minister Pełnomocny III kl.— tytularnym Posłem Nadzwyczajnym i Ministrem Pełnomocnym II klasy — z dniem 10. VIII. 1923 r.

Koźmiński Stanisław — p. o. Dyrektora Departamentu Politycznego M. S. Z. — tytularnym Posłem Nadzwyczajnym i Ministrem Pełnomocnym III klasy — z dnia 28. VIII 1923 r.

Natanson Stefan — Zastępca Naczelnika Wydziału Prasowego — Naczelnikiem Wydziału Prasowego M. S. Z. w V stopniu służbowym — z dniem 1. VIII 1923 r.

Romer Tadeusz — sekretarz legacyjny I klasy — tytularnym radcą poselstwa II klasy — z dniem 1. VIII. 1923 r.

Rzewuski Kazimierz — sekretarz legacyjny II klasy — tytularnym sekretarzem poselstwa I klasy — z dniem 28. VIII 1923 r.

Drohojewski Jan — attaché poselstwa — tytularnym sekretarzem Poselstwa II klasy — z dniem 28. VIII 1923 r.

PRZYJĘCI NA SŁUŻBĘ DO M. S. Z.

Kriger Marek — w VII stopniu służbowym z dniem 15 lipca 1923 r.

Brandt Zygmunt — na prow. służbę na okres roczny w X st. sł. z dniem 15 sierpnia 1923 r., przydzielony do Wydz. Kons. Poselstwa R. P. w Moskwie.

Kicki Władysław — na prow. służbę na okres roczny w X st. sł. z dniem 15 sierpnia 1923 r., przydzielony do Wydz. Kons. Poselstwa R. P. w Moskwie.

Massalski Stanisław. — na praktykę bezpłatną od d. 26. VI. 1923 r.

Dr. Wieniewski Ignacy — na praktykę bezpłatną od d. 20 VII. 1923 r.

Tomaszewski Jan — na praktykę bezpłatną od dnia 10. VIII. 1923 r.

PRZENIESIENI:

Charwat Franciszek — Konsul Generalny i Chargé d'Affaires R. P. w Charkowie—do Centrali M. S. Z. z dniem 1 września 1923 r.

Szembek Aleksander—Naczelnik Wydziału D III—do Poselstwa R. P. w Paryżu w charakterze i z tytułem Radcy Poselstwa I klasy z dniem 20 sierpnia 1923 r.

Skarbek Ignacy—Konsul II klasy w Detroit—do Konsulatu Generalnego w Chicago z dniem 1 września 1923 r.

Tarnowski Adam—sekr. Poselstwa I klasy w Poselstwie R. P. w Paryżu—do Centrali M. S. Z. z dniem 1 października 1923 r.

Baczewski Adam—sekr. pos. II klasy w Poselstwie R. P. w Rzymie (Kwirynał)—do Centrali M. S. Z. z dn. 1 października 1923 r.

Niemira-Sztencel Leon—referent prasowy w VII st. sł. w Poselstwie R P. w Berlinie—do Centrali M.S.Z. z dn. 15 września 1923 r.

Sidorowicz Władysław—sekr. pos. II klasy Poselstwa R. P. w Charkowie—do Centrali M. S. Z. z dniem 1 września 1923 r.

Soroko Mieczysław — Wicekonsul w Poselstwie R. P. w Charkowie—do Centrali M. S. Z. z dniem 1 lipca 1923 r.

Dr. Szawleski Mieczysław — Wicekonsul w Konsulacie Generalnym R. P. w New Yorku — Konsulatu R. P. w Detroit z dniem 1 września 1923 r.

Bagiński Bronisław — sekretarz kons. II klasy w Poselstwie R. P. w Charkowie — do Centrali M.S.Z. z dn. 1 sierpnia 1923 r.

Żakowski Stanisław — sekr. kons. II klasy w Konsulacie R. P. w Detroit — do Centrali M. S. Z. z dniem 1 października 1923 r.

Zawadzki Zdzisław — kanc. X st. sł. Wydz. Kons. Poselstwa R. P. w Moskwie—do Centrali M.S.Z. z dniem 15 sierpnia 1923 r.

ODWOŁANI:

Askenazy Szymon — zwolniony na własną prośbę z dniem 11 lipca 1923 r. ze stanowiska stałego Delegata Pełnomocnego Rządu Polskiego w Lidze Narodów.

ZWOLNIENI:

Dr. Sokólnicki Michał—Poseł Nadzwyczajny i Minister Pełnomocny III klasy — z dniem 1 października 1923 r.

Lipmanowicz Mieczysław—Wicekonsul w Chicago na własną prośbę z dniem 1 września 1923 r.

Zaleski Gabrjel—urzędnik VIII st. sł. M.S.Z. z dn. 1 listopada 1923 r.

Stachiewicz Leon — Wicekonsul honorowy w Konsulacie Honorowym R. P. w Nizzy na własną prośbę z dniem 1 sierpnia 1923 r.

DODATEK DO № 12 DZIENNIKA URZĘDOWEGO
MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH.

I.

ACCORD

RELATIF AUX RELATIONS SCIENTIFIQUES, LITTÉRAIRES ET SCOLAIRES ENTRE LA POLOGNE ET LA FRANCE.

Art. 1.

Le présent accord a pour objet de rendre plus étroites les relations intellectuelles de la France et de la Pologne par tous les moyens propres à faire participer les deux pays à leur développement scientifique et à leur organisation pédagogique et à faciliter leur constante collaboration dans ces domaines.

TITRE I.

ÉCHANGE DE PROFESSEURS.

Art. 2.

Des échanges de professeurs seront organisés entre la France et la Pologne principalement entre les Universités et les établissements d'Enseignement supérieur. Les propositions en vue de ces échanges seront faites par la Commission dont il est question à l'article 10 s. s. du présent accord.

Art. 3.

Pour les échanges des professeurs entre Universités et établissements d'Enseignement Supérieur les présentations seront faites à la Commision précitée, par les Universités et établissements nommés. Le choix portera de préférence sur ceux qui sont à même d'exposer des recherches originales, de faire connaître des disciplines nouvelles, peu ou point représentées encore dans les Universités où ils iront enseigner. Dans les désignations, il sera tenu compte, d'autre part, des travaux que ces professeurs auront à poursuivre dans l'un ou l'autre pays.

Parmi les professeurs d'échange, pourront être également admises des personnalités ne faisant pas partie du personnel de l'enseignement officiel mais appartenant à des compagnies savantes réputées pour leurs travaux personnels.

L'enseignement sera donné par ces professeurs et savants pendant une année scolaire normale ou un semestre. Il pourra aussi consister en une série plus restreinte de leçons et de conférences sur un sujet limité.

Art. 4.

Sur la proposition de la Commission précitée, un enseignement annuel pourra être prolongé d'une ou plusieurs années pour les professeurs de l'enseignement supérieur. Le séjour de professeurs des autres enseignements ne pourra être prolongé que pendant une seconde année seulement.

Art. 5.

L'enseignement donné à l'étranger sera compté aux professeurs classés exactement comme l'enseignement donné dans le pays d'origine pour l'ancienneté, les promotions et les distinctions honorifiques.

Sauf en ce qui concerne l'administration intérieure et les questions de personnel, les professeurs d'échange jouiront dans les Universités et établissements d'Enseignement Supérieur, lycées et écoles, de toutes les prérogatives qui se concilient avec les lois et usages du pays.

Chaque année le chef d'établissement adressera à la Commission un rapport sur les résultats donnés par l'enseignement du professeur d'échange. Ce rapport sera communiqué au Gouvernement du pays d'origine.

Art. 6.

Dans la mesure où les lois et réglements du pays le permettent, les professeurs enseignant à l'étranger pourront faire partie, dans les mêmes conditions que les professeurs nationaux, et s'il y a lieu, avec les mêmes indemnités, des jurys, des examens et concours de leur spécialité.

Art. 7.

Les traitements et indemnités de professeurs échangés seront déterminés par les réglements particuliers à chaque pays d'origine et leur seront réglés par celui-ci comme s'ils ne l'avaient pas quitté. En outre les professeurs échangés recevront une indemnité spéciale de résidence à l'étranger et le remboursement de leurs frais de voyage. Ces dépenses seront à la charge du pays d'origine, ainsi que le remboursement da la différence éventuelle du change entre la monnaie du pays d'origine et du pays de mission; ce remboursement sera opéré au prorata des mois réellement passés à l'étranger.

Art. 8.

Le bénéfice de ces échanges pourra être étendu, avec la même réciprocité, aux fonctionnaires des bibliothèques d'Etat entre la France et la Pologne.

TITRE II.

ÉQUIVALENCE DE DIPLOMES

Art. 9.

En règle générale les études faites dans l'un ou l'autre pays pourront être comptées comme études faites dans le pays d'origine.

Les étudiants et élèves polonais ou français pourront obtenir les grades et diplômes institués dans l'un ou l'autre pays en satisfaisant aux mêmes conditions que les étudiants nationaux ou en se conformant aux règlements existants dans chaque pays sur les dispenses et les équivalences. L'obtention de ces grades et diplômes ne modifie pas les conditions fixées par les lois et règlements pour l'accès aux carrières et professions correspondantes dans l'un et l'autre pays.

TITRE III.

COMMISSION TECHNIQUE

Art. 10.

Il est créé une Commission technique permanente chargée d'étudier les questions se rapportant aux relations scientifiques et scolaires entre les deux pays et de proposer aux deux Gouvernements les mesures propres à les développer.

Art. 11.

Cette Commission est divisée en deux Sous-Commissions l'une siégeant à Varsovie, l'autre à Paris. Chaque Sous-Commission est composée de onze membres dont un représentant de l'autre pays contractant. Les membres sont nommés respectivement pour chaque pays par le Ministre de l'Instruction Publique, après avis du Ministre des Affaires Étrangères de chaque pays. La liste française sera soumise à l'approbation du Ministre des Affaires Étrangères de Pologne et réciproquement.

Les membres de la Commission sont nommés pour trois ans et leur mandat peut être renouvelé.

Art 12.

Chaque Sous-Commission se réunira au moins une fois par an. Elle sera présidée à Paris par le Ministre de l'Instruction publique, à Varsovie par le Ministre des Cultes Religieux et de l'Instruction publique. Ils désigneront chacun un vice-président annuel.

Art. 13.

Les Sous-Commissions ont dans leurs attributions les échanges de professeurs, l'élaboration des accords spéciaux destinés à régler les équivalences de scolarité et de grades entre les deux pays, l'organisation pédagogique des échanges d'élèves de l'Enseignement secondaire, la désignation des boursiers pour chaque pays et toutes questions qui leur seront soumises par leurs gouvernements respectifs. Elles pourront correspondre directement entre elles pour les propositions qu'elles auront à présenter.

Elles pourront faire appel à titre consultatif à la collaboration de personnalités particulièrement compétentes pour les questions à traiter.

Art. 14.

Les projets de réforme élaborés par les Gouvernements contractants en matière scolaire et en général les projets relatifs à l'organisation de la vie intellectuelle des deux pays seront communiqués à la Commission afin qu'elle puisse étudier toute modification propre à assurer dans la mesure possible, la concordance nécessaire aux échanges de professeurs, d'étudiants et d'élèves.

Varsovie, le 9 mai 1923.

Le Chef du Ministère des Cultes Religieux et de l'Instruction Publique

(—) J. Mikułowski-Pomorski.

(L. S.)

Paris, le 11 Juin 1923.

Le Ministre de l'Instruction Publique et des Beaux-Arts,

(—) Léon Bérard.

II.

PROTOKÓŁ

W artykule 1 polsko-niemieckiego układu w sprawie ułatwień dotyczących ruchu granicznego istnieje sprzeczność pomiędzy polskim i niemieckim tekstem. Stosownie do polskiego tekstu używanie osobowych i pośpiesznych pociągów jest dozwolone, o ile dany pociąg zatrzymuje się w obrębie 10-cio kilometrowym od granicy polsko-niemiec-

PROTOKOLL

Im Artikel 1 des polnisch-deutschen Abkommens über Erleichterungen des Grenzverkehrs vom 29. April 1922 besteht zwischen dem polnischen und dem deutschen Wortlaut eine Unstimmigkeit. Nach dem polnischen Wortlaut ist die Benutzung von Personen-und Schnellzügen nur dann erlaubt, wenn ein solcher Zug innerhalb von 10 Kilo-

kiej; w niemieckim tekście jest używanie pociągów pośpiesz ych, oraz pociągów, które nie zatrzymują się w obrębie 10-cio kilom. pasa zakazane.

metern von der polnisch-deutschen Grenze hält; in dem deutschen Text lautet dagegen die Bestimmung dahin, dass die Benutzung der Eisenbahn in Schnellzügen sowie in Zügen, die nicht innerhalb 10 Kilometer von der polnisch-deutschen Grenze entfernt halten, ausgeschlossen ist.

Niżej podpisani wyrażają niniejszem zgodę swoich Rządów na to, żeby niemiecki tekst, który jest wyrazem prowadzonych w tej sprawie rokowań, był miarodajnym.

Poznań, 18 lipca 1923 r.

M. Koczorowski. *P. Eckardt.*

Die Unterzeichneten bringen hierdurch das Einverständnis ihrer Regierungen damit zum Ausdruck, dass der deutsche Wortlaut, der das Ergebnis der vorhergegangenen Verhandlungen darstellt, als massgebend anzusehen ist.

Posen, den 18 Juli 1923.

M. Koczorowski. *P. Eckardt.*

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI

DZIENNIKA URZĘDOWEGO M. S. Z.

WARSZAWA, PLAC MAŁACHOWSKIEGO 4, PAŁAC KRONENBERGA II P.

ODDZIAŁ ARCHIWALNO-NAUKOWY M. S. Z. TEL. 413-73.

CENA NUMERU MKP. 5000.

Tłoczono w drukarni Wł. Łazarskiego

Z POLECENIA MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH.